

TEKST 200: Baha ad-Din ibn Shaddad og *Itinerarium*: Richard Løvehjertes ankomst til Palæstina og erobringen af Akko, 1191

5 *Efter flere år med nederlag til muslimerne under ledelse af Saladin (se tekst 192-194, 196 og 199) gik kongen af Jerusalem, Guy af Lusignan, i august 1189 til modangreb og belejrede de muslimske styrker i havnebyen Akko. Men Saladin kom byen til undsætning og belejrerne blev nu selv belejrede. For at bryde dødvandet håbede de kristne styrker på hjælp fra europæiske korsriddere, der havde fulgt pavens opfordring (tekst 197) og var brudt op for at deltage i Det 3. Korstog. Men det tyske bidrag til dette korstog gik imidlertid i opløsning, da den tysk-romerske kejser, Frederik d. 1. Barbarossa (se tekst 198), den 10. juni 1190 druknede i et forsøg på at krydse floden Goksu i det sydlige Anatolien. Den franske konge, Filip d. 2. og den engelske konge, Richard d. 1. Løvehjerte, begav sig dog i juli samme år ligeledes mod Det Hellige Land, men denne gang ad søvejen. Filip ankom i marts 1191 til Akko, mens Richard gik i land d. 8. juni.*

15 *Baha ad-Din ibn Shaddad (1145-1234) var muslimsk retslærd og historieskriver. Han kom fra 1188 i Saladins tjeneste. Baha ad-Din blev nær ven af Saladin og en af hans mest betroede rådgivere. Han forfattede en biografi om Saladin (*al-Nawādir al-Sultaniyya wa'l-Mahāsin al-Yūsufiyya*), der bl.a. omfatter mange af begivenhederne før og under Det 3. Korstog, som Baha ad-Din selv var øjenvidne til. En vigtig kilde til det kristne syn på Det 3. Korstog findes i værket 'Kong Richards rejsebeskrivelse' (*Itinerarium Regis Ricardi*), der sandsynligvis er forfattet af den engelske kannik, Richard de Templo i 1220'erne. Værket synes at basere sig på øjenvidneskildringer fra personer, der deltog i Det 3. Korstog. Richard de Templo deltog sandsynligvis også selv i korstoget.*

[*Baha ad-Din ibn Shaddad:*]

25 Denne konge [Richard d.1. Løvehjerte] var i besiddelse af frygtelige legemskræfter, et prøvet mod og en ubetvingelig karakter. Han havde allerede i sine tidligere krige vundet sig et stort ry. Med hensyn til værdighed og magt stod han tilbage for kongen af Frankrig [Filip d. 2.], men han var rigere og taprere end denne og havde større militær erfaring. Hans flåde bestod af fem og tyve store skibe, der var fyldt med krigere og militært udstyr. Han erobrede øen Cypern på 30 vejen og ankom til lejren foran Akko lørdag den 13. i den første jumada-måned [8. juni].

[*Itinerarium:*]

35 I løbet af Pinseugen landede Richard med sit følge ved Akko. Jordan rystede af de kristnes jubel, idet alle glædede sig meget, og de lykkelige begivenheder blev mødt af trompetfanfarer. Begivenheden blev forvandlet til en festdag og der var overordentlig stor glæde blandt folket.

Men tyrkerne i den belejrede by blev kastet ud i angst og fortvivelse ved hans komme. De 40 indså, at størrelsen af kongens flåde fuldstændig fordrev ethvert håb, de måtte have haft om at komme væk og vende hjem.

De to konger, Filip og Richard, eskorterede hinanden høfligt fra havnen med overdrevne høfligheder. Herefter trak Richard sig tilbage til det telt, som var blevet forberedt til ham, således

at han kunne foretage sine dispositioner. Han overvejede nøje den hurtigste måde at indtage i byen på og den bedst mulige brug af overraskelsesangreb, list og belejringsmaskiner.

5 Pennen kan ikke helt beskrive eller tunger skildre folkets henrykkelse ved hans ankomst. De mente, at en rolig og usædvanlig klar nat tilsmilende ham. Horn lød og trompeter gjaldede, mens fløjter tilføjede deres skingre toner. Trommer blev anslået, og den dybe rungen fra krigens trompeter kunne høres. Alligevel var det som om, at alle disse disharmoniske lyde samlede sig for at skabe en harmoni, der var behagelig for øret. Stort set ingen afstod fra at yde en form for bidrag til den almene hurlumhej af lovsang og jubel. For at vise glæden i deres hjerter brød de ud i populære sange eller fortalte som opmuntring til den nuværende generation om oldtidens glørværdige gerninger.

10 Nogle skålede for sangerne med vin i dyrbare bægre, mens andre drak en skål uden at gøre forskel på høj og lav, idet de fordrev natten i vild dans.

Jublen blev forstærket af, at Richard havde underkuet øen Cypern,¹ der ville udgøre en nyttig og væsentlig base for hans enorme hær.

15 For at vise den glæde, de alle følte, fordrev de mørket med flammende fakler og funklende vokslys. Denne mangfoldighed af lys syntes at forvandle nat til dag, så tyrkerne troede hele dalen var i brand. [...]

20 *[Det lykkes den 12. juli 1191 muslimske styrker i Akko at overtale Saladin til at trække sig tilbage samt at opnå hans tilladelse til at indgå en overgivelsesaftale med de belejrende korsfarere.]*

Straks kom deres ledere ud til vore konger, og gennem en tolk tilbød de at overgive byen Akko, tilbagelevere Det Hellige Kors og løslade to hundrede og halvtreds adelige kristne fanger.² Da vores mænd afviste dette som utilstrækkeligt, tilbød de to tusinde adelige kristne og fem hundrede fanger af lavere byrd, som Saladin havde beordret eftersøgt i hele landet. Det blev også

25 aftalt, at tyrkerne, der forlod Akko, ikke måtte tage noget med sig udover det tøj, de var ikklædt, men efterlade deres rustning og alle deres ejendele og mad. Desuden skulle de betale en løsesum på 200.000 saracenske talenter til vores to konger. Som kaution skulle de udlevere gidsler.

Da Richard og Filip og deres vigtigste rådgivere havde holdt råd om, hvorvidt de skulle indgå en aftale på disse vilkår, besluttede de til sidst at acceptere det, der blev tilbudt, og de blev enige om betingelserne, nemlig at så snart sikkerhedsgarantierne var blevet givet, dokumenterne udarbejdet og gidslerne taget i deres varetægt, skulle tyrkerne forlade byen tomhændet. [...]

30

Hæren havde fastholdt belejringen af Akko gennem to hele vintre og en sommer, fra den 28. august 1189 til den 12. juli 1191 indtil midten af efteråret i hvilket, som vi har fortalt, tyrkerne blev besejret – en skæbne, som de fuldtud fortjente.

35

Ud over den enorme udgift og omkostningerne, mødte utallige kristne deres død. Nogle har ført til protokols, at uden at medregne det store flertal, der er for talrigt at nævne, viste optællingen af fremtrædende ofre følgende: I hæren døde seks ærkebiskopper, en patriark og tolv

¹ På vejen til Det Hellige Land havde Richard i maj 1191 gjort holdt på Cypern, hvor den græske hersker, Isaak Komnenos, havde fængslet nogle engelske korsfarere. Som hævn indtog Richard øen og beslaglagde Isaak Komnenos' skatte.

² I slaget ved Hattin i 1187 var et relikvie, der blev anset for at indeholde rester af Kristi kors, erobret af muslimerne. Desuden blev en stor mængde tilfangetagne korsriddere henrettet og en del ført i slaveri. Se tekst 194.

biskopper. Hertil kom, at fyrre grever og fem hundrede store adelige mødte deres endeligt sammen med præster, gejstlige og et væld af almindelige folk, hvis antal ikke kan tælles.

5 [I august 1191 skrev Richard Løvehjerte hjem til England for at berette om korstoget samt at annoncere sin snarlige hjemkomst.]

Richard, konge af England, sender hilsner til Englands retsforvalter.

10 Du skal vide, at vi har lidt meget af sygdom siden begyndelsen af vores ekspedition, men ved Guds nåde er vi kommet os fuldt ud. Du er ganske bekendt med, hvor megen ære, der gennem guddommelig medfølelse blev forundt os ved Messina.³

15 Derefter, mens vi fortsatte vores rejse, drejede vi af ved Cypern, hvor vores folk, der havde lidt skibbrud, håbede på at finde læ. Men en tyran dér, Isaak Komnenos, havde tilranet sig selv titlen af kejser. Uden frygt for hverken Gud eller mennesker rykkede han frem med en stærkt bevæbnet styrke for at forhindre os i at gå i land. Han påførte yderligere lidelser på de mænd, hvis skibe var blevet ødelagt, ved at plyndre og fængsle dem med den hensigt at lade dem omkomme af sult.

20 Det er let at forstå, hvilken vrede, vi vakte for at straffe en sådan ondskab. Støttet af guddommelig hjælp mødte vi denne fjende i kamp og vandt en hurtig sejr. Vi har nu fjendens leder besejret og bundet som vores fange såvel som hans eneste datter, og vi har taget kontrol over Cypern med alle dens fæstningsværker.

I en munter og selvsikker stemning ankom vi til havnen i Akko. Inden for kort tid efter vores og den franske konges ankomst, generobrede vi Akko og Det Hellige Kors, idet vi tog 1.700 fanger. Men den franske konge forlod os efter femten dage for at vende tilbage til sit eget land.

25 Vi, derimod, er mere optaget af den kærlighed og ære, der skyldes Gud end forvoven interesse i erhvervelsen af selv mange landområder. Ikke desto mindre vil vi vende hjem, så snart vi har genoprettet Syriens oprindelige status. Så du kan forvente, at vi vil ankomme til hjemlige farvande ved næste faste. Vi pålægger dig desuden at være særlig opmærksom på at fremme vores interesser.

30

Bevidnet af mig i Akko, den 6. august 1191.

35 J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene - Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

Baha ad-Din ibn Shaddad: Her efter R. Pernoud: *Korstogene*, Kbh. 1964 (da. overs. K. Hannestad) s.199. *Itinerarium regis Ricardi*, her efter E. Hallam (red.): *Chronicles of the Crusades. Eye-Witness Accounts of the Wars between Christianity and Islam*. London (1989) s.182, 184f., 188f.

³ Under sørejsen til Det Hellige Land afgjorde Richard en familiestrid med herskeren af Sicilien, Tancred, ved at indtage Messina i oktober 1190.